

श्रीः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि॥

॥ नक्षत्रसूक्तम् ॥

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

*This was typeset using L^AT_EX and the **skt** font.

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

॥ नक्षत्रसूक्तम् ॥

अग्निर्नः पातु कृत्तिकाः।
नक्षत्रं देवमिन्द्रियम्।
इदमासां विचक्षणम्।
हविरासं जुहोतन।
यस्य भान्ति रश्मयो यस्य केतवः।
यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वा।
सकृत्तिकाभिर्भि संवसानः।
अग्निर्नो देवस्सुविते दधातु ॥ १ ॥

प्रजापते रोहिणी वेतु पत्नी।
विश्वरूपा बृहती चित्रमानुः।
सा नो यज्ञस्य सुविते दधातु।
यथा जीवेम शरदस्सवीराः।
रोहिणी देव्युदगात्पुरस्तात्।
विश्वारूपाणि प्रतिमोदमाना।
प्रजापतिगं हविषा वर्धयन्ती।
प्रिया देवानामुपयातु यज्ञम् ॥ २ ॥

सोमो राजा मृगशीर्षेण आगन्।
शिवं नक्षत्रं प्रियमस्य धाम्।

आप्यायमानो बहुधा जनैषु।
 रेतः प्रजां यजमाने दधातु।
 यत्ते नक्षत्रं मृगशीर्षमस्ति।
 प्रियं राजन् प्रियतमं प्रियाणाम्।
 तस्मै ते सोम हविषां विधेम।
 शं न एधि द्विपदे शं चतुष्पदे ॥ ३ ॥

आर्द्रया रूद्रः प्रथमान एति।
 श्रेष्ठो देवानां पतिरघ्नियानाम्।
 नक्षत्रमस्य हविषां विधेम।
 मा नः प्रजागं रीरिषन्मोत वीरान्।
 हेती रूद्रस्य परिणो वृणक्तु।
 आर्द्रा नक्षत्रं जुषतागं हविर्नः।
 प्रमुञ्चमानौ दुरितानि विश्वा।
 अपाघशगं सन्नदतामरातिम् ॥ ४ ॥

पुनर्नो देव्यदितिस्पृणोतु।
 पुनर्वसू नः पुनरेतां यज्ञम्।
 पुनर्नो देवा अभियन्तु सर्वै।
 पुनः पुनर्वो हविषां यजामः।
 एवा न देव्यदितिरनर्वा।
 विश्वस्य भर्त्री जगतः प्रतिष्ठा।
 पुनर्वसू हविषां वर्धयन्ती।
 प्रियं देवानामप्येतु पाथः ॥ ५ ॥

बृहस्पतिः प्रथमं जायमानः।
 तिष्यं नक्षत्रमभि संबभूव।
 श्रेष्ठो देवानां पृतनासु जिष्णुः।
 दिशोऽनु सर्वा अभयं नो अस्तु।
 तिष्यः पुरस्ताद्भुत मध्यतो नः।
 बृहस्पतिर्नः परिपातु पश्चात्।
 बार्धेतां द्वेषो अभयं कृणुताम्।
 सुवीर्यस्य पतयः स्याम ॥ ६ ॥

इदगं सर्पेभ्यो हविरस्तु जुष्टम्।
 आश्रेषा येषामनुयन्ति चेतः।
 ये अन्तरिक्षं पृथिवीं क्षियन्ति।
 ते नः सर्पासो हवमागमिष्ठाः।
 ये रोचने सूर्यस्यापि सर्पाः।
 ये दिवं देवीमनु सञ्चरन्ति।
 येषामाश्रेषा अनुयन्ति कामम्।
 तेभ्यः सर्पेभ्यो मधुमज्जुहोमि ॥ ७ ॥

उपहृताः पितरो ये मघासु।
 मनोजवसः सुकृतः सुकृत्याः।
 ते नो नक्षत्रे हवमागमिष्ठाः।
 स्वधाभिर्यज्ञं प्रयतं जुषन्ताम्।
 ये अग्निदग्धा येऽनग्निदग्धाः।
 येऽमुं लोकं पितरः क्षियन्ति।

याग्श्च विद्मयाग्ं उ च न प्रविद्म।
मघासु यज्ञग्ं सुकृतं जुषन्ताम् ॥ ८ ॥

गवां पतिः फल्गुनीनामसि त्वम्।
तदर्यमन्वरुण मित्रचारु।
तं त्वा वयग्ं सनितारग्ं सनीनाम्।
जीवा जीवन्तमुप संविशेम।
येनेमा विश्वा भुवनानि सञ्जिता।
यस्य देवा अनुसंयन्ति चेतः।
अर्यमा राजाऽजरस्तुविष्मान्।
फल्गुनीनामृषभो रौरवीति ॥ ९ ॥

श्रेष्ठो देवानां भगवो भगासि।
तत्त्वा विदुः फल्गुनीस्तस्य वित्तात्।
अस्मभ्यं क्षत्रमजरग्ं सुवीर्यम्।
गोमदश्ववदुप सन्नुदेह।
भगौ ह दाता भग इत्प्रदाता।
भगौ देवीः फल्गुनीराविवेश।
भगस्येत्तं प्रसवं गमेम।
यत्र देवैः सधुमादं मदेम ॥ १० ॥

आयातु देवः सवितोपयातु।
हिरण्ययेन सुवृता रथेन।
वहन्, हस्तग्ं सुभग्ं विद्वानापसम्।

प्रयच्छन्तं पपु॑रिं पु॒ण्य॒मच्छे॑ ।
 हस्तः॑ प्रयच्छत्व॒मृतं॑ वसी॒यः ।
 दक्षि॑णेन॒ प्रति॑गृ॒ष्णीम॑ ए॒नत् ।
 दा॒तार॑म॒द्य सं॑वि॒ता वि॑दे॒य ।
 यो नो॑ हस्ता॒य प्र॑सु॒वाति॑ य॒ज्ञम् ॥ ११ ॥

त्वष्टा॑ नक्ष॒त्रम॒भ्येति॑ चि॒त्राम् ।
 सु॒भगं॑ संसं॒युव॑ति॒गं रोच॑मानाम् ।
 नि॒वेश॑य॒न्नमृ॑ता॒न्मर्त्या॑गि॒श्च ।
 रू॒पाणि॑ पि॒गुंश॑न्भु॒वनानि॑ वि॒श्वाम् ।
 तन्न॑स्त्वष्टा॒ तद् चि॒त्रा वि॑च॒ष्टाम् ।
 तन्नक्ष॑त्रं भू॒रिदा॑ अ॒स्तु मह्य॑म् ।
 तन्नः॑ प्र॒जां वी॒रव॑ती॒गं स॑नोतु ।
 गोभि॑र्नो॒ अश्वैः॑ सम॑नक्तु य॒ज्ञम् ॥ १२ ॥

वा॒युर्नक्ष॑त्रम॒भ्येति॑ नि॒ष्ट्याम् ।
 ति॒ग्मशृ॑गो वृष॒भो रो॑रु॒वाणः॑ ।
 स॒मीर॑य॒न्भु॑व॒ना मा॑त॒रिश्वा॑म् ।
 अप॑ द्वेषा॒गंसि॑ नुद॒ताम॑रा॒तीः ।
 तन्नो॑ वा॒युस्तद् दु॑ नि॒ष्ट्या शृ॑णोतु ।
 तन्नक्ष॑त्रं भू॒रिदा॑ अ॒स्तु मह्य॑म् ।
 तन्नो॑ दे॒वासो॑ अ॒नु॒जान॑न्तु॒ काम॑म् ।
 यथा॑ तरे॑म॒ दुरि॑तानि॒ विश्वा॑म् ॥ १३ ॥

दूरम॒स्मच्छ॑त्र॒वो य॑न्तु भी॒ताः ।
 तदिन्द्रा॑ग्नी कृ॒णुतां॑ तद्विशा॑खे ।
 तन्नो॑ दे॒वा अनु॑मदन्तु य॒ज्ञम् ।
 प॒श्चात्पु॑रस्ता॒दभ॑यं नो अस्तु ।
 नक्ष॑त्राणा॒मधि॑पत्नी॒ विशा॑खे ।
 श्रेष्ठा॑विन्द्रा॒ग्नी भु॑वनस्य गो॒पौ ।
 विषू॑चः शत्रू॑नप॒बाध॑मानौ ।
 अप॒क्षुधं॑ नुदता॒मरा॑तिम् ॥ १४ ॥

पूर्णा॑ प॒श्चादु॑त पूर्णा॑ पु॒रस्ता॑त् ।
 उन्म॑ध्य॒तः पौ॑र्णमा॒सी जि॑गाय ।
 तस्यां॑ दे॒वा अधि॑ सं॒वस॑न्तः ।
 उ॒त्त॒मे नाक॑ इ॒ह मा॑दयन्ताम् ।
 पृ॒थ्वी सू॑वर्चा॒ युव॑तिः स॒जोषाः॑ ।
 पौ॒र्ण॒मा॒स्युद॑गा॒च्छोभ॑माना ।
 आ॒प्या॒य॒यन्ती॑ दुरि॒तानि॑ विश्वा॑ ।
 उ॒रुं दु॒हां य॑ज॒मानाय॑ य॒ज्ञम् ॥ १५ ॥

ऋ॒द्ध्यास्मि॑ ह॒व्यैर्न॑म॒सोप॑सदा ।
 मि॒त्रं दे॒वं मि॒त्र॒धेयं॑ नो अस्तु ।
 अ॒नू॒रा॒धान् ह॒विषा॑ व॒र्धय॑न्तः ।
 श॒तं जी॑वेम श॒रदः॑ स॒वीराः॑ ।
 चि॒त्रं नक्ष॑त्र॒मुद॑गात्पु॒रस्ता॑त् ।
 अ॒नू॒रा॒धास् इति॑ यद्वद॑न्ति ।

तन्मि॒त्र ए॑ति प॒थिभिर्दे॒व्या॒नैः ।
हि॒र॒ण्य॒यैर्वि॑त॒तैर॒न्तरि॑क्षे ॥ १६ ॥

इन्द्रो॑ ज्ये॒ष्ठाम॑नु नक्ष॒त्रमे॑ति ।
यस्मि॑न् वृ॒त्रं वृ॑त्र॒तूर्ये॑ त॒तार॑ ।
तस्मि॑न्व॒यम॑मृ॒तं दु॒हा॑नाः ।
क्षु॑धं तरे॒म॒ दुरि॑तिं॒ दुरि॑ष्टि॒म् ।
पू॒र॒न्द॒राय॑ वृष॒भाय॑ धृ॒ष्णवै॑ ।
अषा॑ढाय॒ सह॑मानाय॒ मी॒ढुषै॑ ।
इन्द्रा॑य ज्ये॒ष्ठा मधु॑म॒दुहा॑ना ।
उ॒रुं कृ॑णोतु॒ यज॑मानाय॒ लो॒कम् ॥ १७ ॥

मू॒लं प्र॑जां वी॒रव॑तीं वि॒देय॑ ।
परा॑च्येतु॒ नि॒र॒ऋ॑तिः॒ परा॑चा ।
गोभि॑र्नक्ष॒त्रं प॒शुभिः॑ स॒म॑क्तम् ।
अह॑र्भूया॒द्यज॑मानाय॒ मह्य॑म् ।
अह॑र्नो अ॒द्य सु॑विते द॒धातु॑ ।
मू॒लं नक्ष॑त्र॒मिति॑ यद्वद॑न्ति ।
परा॑चीं वा॒चा नि॒र॒ऋ॑तिं नु॒दामि॑ ।
शि॒वं प्र॑जायै॒ शि॒वम॑स्तु॒ मह्य॑म् ॥ १८ ॥

या दि॒व्या आपः॑ पय॑सा॒ सम्ब॑भूवुः ।
या अ॒न्तरि॑क्ष उ॒त पार्थि॑वी॒र्याः ।
यासा॑मषा॒ढा अ॑नु॒यन्ति॑ का॒मम् ।

ता न् आप॒श्शग्ग् स्यो॒ना भ॑वन्तु ।
याश्च॑ कू॒प्या याश्च॑ ना॒द्याः समु॑द्रियाः ।
याश्च॑ वै॒शन्ती॑रु॒त प्रा॑स॒चीर्याः ।
यासा॑मषा॒ढा मधु॑ भ॒क्षय॑न्ति ।
ता न् आप॒श्शग्ग् स्यो॒ना भ॑वन्तु ॥ १९ ॥

तन्नो॑ वि॒श्वे उप॑ शृ॒ण्वन्तु॑ दे॒वाः ।
तद॑षा॒ढा अ॒भिसं॑यन्तु य॒ज्ञम् ।
तन्न॑क्ष॒त्रं प्रथ॑तां प॒शुभ्यः॑ ।
कृ॒षिर्वृ॒ष्टिर्य॑ज॒मानाय॑ कल्पताम् ।
शु॒भ्राः क॒न्या यु॒वत॑यः सु॒पेश॑सः ।
क॒र्मकृ॑तः सु॒कृतौ॑ वी॒र्या॑वतीः ।
वि॒श्वान्दे॒वान् ह॒विषा॑ वर्धयन्तीः ।
अ॒षाढाः॑ काम॒मुप॑यान्तु य॒ज्ञम् ॥ २० ॥

यस्मि॑न्ब्रह्मा॒भ्यज॑य॒त्सर्व॑मे॒तत् ।
अ॒मुं च॑ लो॒कमि॑द॒मूच॑ सर्व॑म् ।
तन्नो॑ नक्ष॒त्रमभि॑जिद्विजित्य ।
श्रियं॑ दधा॒त्वह॑णीयमानम् ।
उ॒भौ लो॒कौ ब्रह्म॑णा॒ सञ्जि॑ते॒मौ ।
तन्नो॑ नक्ष॒त्रमभि॑जिद्विच॑ष्टाम् ।
तस्मि॑न्व॒यं पृ॑त॒नाः सं ज॑येम ।
तन्नो॑ दे॒वासो॑ अनु॒जान॑न्तु काम॑म् ॥ २१ ॥

शृण्वन्ति श्रोणाममृतस्य गोपाम् ।
 पुण्यामस्या उपशृणोमि वाचम् ।
 महीं देवीं विष्णुपत्नीमजूर्याम् ।
 प्रतीची मेनागं हविषा यजामः ।
 त्रेधा विष्णुरुरुगायो विचक्रमे ।
 महीं दिवं पृथिवीमन्तरिक्षम् ।
 तच्छ्रोणैति श्रव इच्छमाना ।
 पुण्यग्ं श्लोकं यजमानाय कृण्वती ॥ २२ ॥

अष्टौ देवा वसवस्सोम्यासः ।
 चतस्रो देवीरजराः श्रविष्ठाः ।
 ते यज्ञं पान्तु रजसः पुरस्तात् ।
 संवत्सरीणममृतग्ं स्वस्ति ।
 यज्ञं नः पान्तु वसवः पुरस्तात् ।
 दक्षिणतोऽभियन्तु श्रविष्ठाः ।
 पुण्यं नक्षत्रमभि संविशाम ।
 मा नो अरातिरघशग्ं साऽगन् ॥ २३ ॥

क्षत्रस्य राजा वरुणोऽधिराजः ।
 नक्षत्राणाग्ं शतमिषुग्वसिष्ठः ।
 तौ देवेभ्यः कृणुतो दीर्घमायुः ।
 शतग्ं सहस्रा भेषजानि धत्तः ।
 यज्ञं नो राजा वरुण उपयातु ।
 तन्नो विश्वे अभि संयन्तु देवाः ।

तन्नो नक्षत्रं शतभिषजुषाणम्।
दीर्घमायुः प्रतिरद्भेषजानि ॥ २४ ॥

अज एकपादुदगात्पुरस्तात्।
विश्वा भूतानि प्रति मोदमानः।
तस्य देवाः प्रसवं यन्ति सर्वे।
प्रोष्ठपदासो अमृतस्य गोपाः।
विभ्राजमानः समिधान उग्रः।
आऽन्तरिक्षमरुहदगन्द्याम्।
तगं सूर्यं देवमजमेकपादम्।
प्रोष्ठपदासो अनुयन्ति सर्वे ॥ २५ ॥

अहिर्बुध्नियः प्रथमान एति।
श्रेष्ठो देवानामुत मानुषाणाम्।
तं ब्राह्मणाः सोमपाः सोम्यासः।
प्रोष्ठपदासो अभिरक्षन्ति सर्वे।
चत्वार एकमभि कर्म देवाः।
प्रोष्ठपदास इतियान् वदन्ति।
ते बुध्नियं परिषदाग्ं स्तुवन्तः।
अहिग्ं रक्षन्ति नमसोपसदा ॥ २६ ॥

पूषा रेवत्यन्वेति पन्थाम्।
पुष्टिपती पशुपा वाजबस्त्यौ।
इमानि हव्या प्रयता जुषाणा।

सुगैर्नो॑ यानै॑रुप॑यातां य॒ज्ञम् ।
क्षु॒द्रान्प॒शून्नक्ष॑तु रे॒वती॑ नः ।
गावो॑ नो॒ अश्वा॑गुं अ॒न्वे॑तु पू॒षा ।
अ॒न्नगुं॑ रक्ष॑न्तौ बहु॒धा वि॑रूपम् ।
वाज॑गुं स॒नुतां॑ यज॑मानाय य॒ज्ञम् ॥ २७ ॥

तद॒श्विना॑वश्च॒युजो॑प॑याताम् ।
शु॒भं ग॑मि॒ष्ठौ सु॒यमे॑भि॒रश्वैः॑ ।
स्व॑ नक्ष॑त्रगुं ह॒विषा॑ यज॑न्तौ ।
मध्वा॑ स॒म्पृ॑क्तौ यजु॑षा॒ सम॑क्तौ ।
यौ दे॒वानां॑ मि॒षजौ॑ ह॒व्यवा॑हौ ।
विश्व॑स्य दू॒ताव॑मृ॒तस्य॑ गो॒पौ ।
तौ नक्ष॑त्रं जु॒जुषा॑णो॒पया॑ताम् ।
नमो॑ऽश्वि॒भ्यां कृ॑णु॒मोऽश्व॑यु॒ग्भ्याम् ॥ २८ ॥

अप॑ पा॒प्मानं॑ भ॒रणी॑र्भरन्तु ।
तद्य॒मो राजा॑ भ॒गवान्, वि॑च॒ष्टाम् ।
लो॒कस्य॑ राजा॑ मह॒तो म॒हान् हि ।
सु॒गं नः॑ प॒न्था॒मभ॑यं कृ॒णोतु॑ ।
यस्मि॑न्नक्ष॑त्रे य॒म ए॒ति राजा॑ ।
यस्मि॑न्ने॒नम॒भ्यषि॑चन्त दे॒वाः ।
तद॑स्य चि॒त्रगुं॑ ह॒विषा॑ यजाम ।
अप॑ पा॒प्मानं॑ भ॒रणी॑र्भरन्तु ॥ २९ ॥

निवेशनी सङ्गमनी वसूनां विश्वा रूपाणि वसून्यावेशयन्ती ।
सहस्रपोषणं सुभगा रराणा सा न आगन्वर्चसा संविदाना ।
यत्तै देवा अदधुर्भागधेयममावास्ये संवसन्तो महित्वा ।
सा नो यज्ञं पिपृहि विश्ववारे रयिं नो धेहि सुभगे सुवीरम् ॥ ३० ॥

ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

॥ इति नक्षत्रसूक्तं समाप्तम् ॥